

Rädda Barnen

Rätt till en meningsfull fritid

METODMATERIAL FÖR MEDLEMMAR OCH VOLONTÄRER

Så kan Rädda Barnen bidra till en mer meningsfull fritid för barn.

TILL DIG SOM MEDLEM ELLER VOLONTÄR!

Hej! Vad kul att just du vill vara delaktig i Rädda Barnens arbete med att skapa en mer meningsfull fritid för barn och unga. Både medlemmar och tjänstemän har identifierat ett växande behov av meningsfulla fritidsaktiviteter hos de mest utsatta barnen – och i samband med Covid19 har det här behovet ökat.

I det här materialet presenteras en metod som ska underlätta för dig som medlem eller volontär att organisera aktiviteter och påverka för barns rätt till en mer meningsfull fritid. Metoden som vi arbetar efter kallas i det här dokumentet för *engagemangsguidning*.

Det här materialet kan vara särskilt användbart:

- ✓ När vi har uppmärksammat ett behov
- ✓ När vi har volontärer som vill engagera sig i verksamhet med barn
- ✓ När vi vill driva verksamhet för yngre barn i till exempel låg- och mellanstadiet
- ✓ När vi har en verksamhet där vi möter barn och där vi ser att insatser för en meningsfull fritid kan komplettera till exempel en mötesplats eller en läxhjälp

Alla medlemmar och volontärer är välkomna i det här viktiga arbetet och vi hoppas att detta material kan underlätta för att hitta fler nya volontärer. Genom ditt engagemang för barns fritid kan du vara med och skapa stora förbättringar i barns vardag, hälsa och framtid!

Mellanintensivt engagemang

Engagemangsguidning är ett *mellanintensivt engagemang*. Vi har delat upp våra engagemangsformer i tre olika steg; *låg-, mellan- och högintensiva* engagemang, för att det ska vara lätt att hitta rätt uppdrag beroende på hur mycket tid du har. Uppdraget kommer att sträcka sig över en period och vid fler än ett tillfälle. I arbetet med engagemangsguidning behöver du gå några av våra obligatoriska utbildningar för att få rätt grundläggande kunskap och kunna göra ditt uppdrag på bästa sätt.

Varje timma är otroligt värdefull och viktig i arbetet för barns rättigheter!

2021 – testår

Under 2021 testas *engagemangsguidning* som metod och alla medlemmar och volontärer som är med på den här resan får möjlighet att hjälpa till att utveckla och komma med synpunkter för att materialet ska bli så bra som möjligt och skapa skillnad för barn.

Vi kommer vilja undersöka om metoden verkligen bidrar till en mer meningsfull fritid för barn och om det fungerar att följa materialet. Vi önskar också få in synpunkter om det har uppstått ytterligare behov av insatser för att barns rätt till en meningsfull fritid ska tillgodoses.

Innehåll

Till dig som medlem eller volontär!.....	2
Fritidens betydelse för barn i utsatthet.....	4
Rädda Barnens roll.....	5
Hur kan engagemangsguidning organiseras?	6
Process för arbete med engagemangsguidning.....	7
Uppstart.....	7
1. Spana	8
Behov	8
Målgrupp.....	8
Plats.....	8
Samarbetspartners och andra aktörer	9
2. Planera	10
Tidplanera för en hållbar verksamhet.....	11
Trygg och säker aktivitet tillsammans med andra	11
Ekonomi	12
Det här kan vi behöva för att starta igång.....	13
3. Mobilisera	14
Rekrytera ideella	14
Tips var man kan man vända sig för att rekrytera nya ideella för engagemangsguidning.....	15
Innan uppdraget som engagemangsguide börjar måste varje enskild person	15
4. Driva engagemangsguidning.....	16
Sprid information!.....	16
Kickoff.....	16
Att möta barn som varit med om svåra händelser	16
Några tips till samverkande föreningar.....	17
5. Utvärdera.....	18
Deltagarens upplevelse av aktiviteten.....	18
Räkna och dokumentera	18
Utvärdera helheten	18
Central enkät en gång om året.....	19
Påverkansarbete.....	19
Avslutning	19
BILAGOR.....	20
Källor och lästips!.....	20
MED anledning av spridningen av sjukdomen covid-19	21

Fritidens betydelse för barn i utsatthet

Enligt Barnkonventionen artikel 31 så har alla barn rätt till lek, vila och fritid. Att röra på sig, delta i idrott och ha en meningsfull fritid är starka *friskfaktorer* för barn och särskilt viktigt för barn som varit med om svåra händelser. Med friskfaktor menar vi att barn som lever i utsatthet genom en bra fritid kan må bättre, kan klara skolan bättre och kan även läka trauman genom att få tillgång till och bli en del av meningsfulla sammanhang. Fritiden är jätteviktig för barn och ungas både psykiska och fysiska välbefinnande.

Hinder för barn att delta

Barn har olika förutsättningar att delta i organiserade fritidsaktiviteter. Tidigare studier som Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) genomfört visar till exempel att unga i utsatta områden, på landsbygd och i glesbygd upplever att möjligheterna till en meningsfull fritid är sämre än för unga som bor i andra områden. Det är även vanligare att unga utrikesfödda, unga hbtq-personer samt unga tjejer upplever hinder att delta i fritidsaktiviteter (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, 2020). Forskning inom idrott och föreningsliv visar också på att barn som lever i socioekonomisk utsatthet och som inte har svenskfödda föräldrar generellt är mindre aktiva i den organiserade föreningsidrotten på sin fritid (Centrum för idrottsforskning, 2019).

Så säger barnen själva

När unga själva får svara på frågan om vilka hinder som finns för att ha en meningsfull fritid så svarar de att de inte har tid på grund av skola eller arbete, att aktiviteten är för dyr, att den är för svår eller att det är svårt att ta sig till aktiviteten (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, 2020). Det finns olika anledningar till varför vissa barns tillgång till fritid är begränsad. Ekonomi är en avgörande faktor. Kostnader för medlemskap, träningsavgifter, kläder, resekostnader och utrustning påverkar i vilken utsträckning barn och unga deltar i aktiviteter.

”Fritiden är något som gör att det är du, det formar dig. Om man inte kan ha en fritid, är det inte mänskligt, tycker jag. Om man inte har råd med fritidsaktiviteter så tror jag man kan bli avundsjuk och ledsen.”

(Kille, 15 år, På Marginalen, Rädda Barnen)

Rädda Barnens roll

Rädda Barnens roll i engagemangsguidning handlar om att:

- **SAMORDNA** - att skapa förutsättningar och initiera aktiviteter i samverkan med andra lokala föreningar. Ibland kan vi själva hålla i aktiviteterna, men oftast drivs de av andra organisationer och föreningar.
- **GE PSYKOSOCIALT STÖD** - att skapa en så meningsfull och normal tillvaro som möjligt för utsatta barn samt att stärka barns motståndskraft och återhämtningsförmåga. Att finnas på plats och skapa goda relationer och social trygghet i nya fritidsaktiviteter.
- **SÄKERSTÄLLA TRYGG VERKSAMHET**- att säkerställa så att aktiviteterna i föreningar är trygga och inkluderande.
- **ÖKA BARNNS INFLYTANDE**- att lyssna in vad barn och unga vill göra på sin fritid och sedan verka för att erbjuda trygga och barnvänliga aktiviteter.
- **PÅVERKA BESLUTFATTARE** - att kartlägga behov, erbjuda aktiviteter och möta barn är bra underlag för att på olika sätt påverka kommunen/stadsdelen när det gäller en meningsfull fritid för alla barn.

Hur kan engagemangsguidning organiseras?

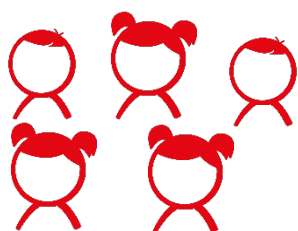
Nedan finns exempel på tre olika sätt att genomföra engagemangsguidning. Vi kan antingen välja ett exempel eller plocka lite från alla delar för att få en bredare och mer inkluderande verksamhet.

PROVA-PÅ
AKTIVITETER

AKTIVITETER DÄR
BARNEN ÄR

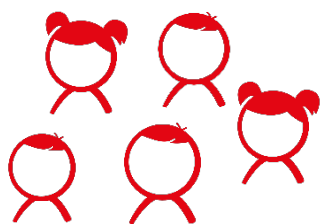
FÖLJA BARNEN TILL
AKTIVITETER

1. Erbjud **prova-på aktiviteter** med utgångspunkt från en förening

En bra uppstart kan vara att initiera ett samarbete med enbart en förening som kan erbjuda prova-på under en längre period, kanske under en termin eller ett lov. Utgå från vad flest barn och unga har uttryckt intresse för. Syftet är att testa en idrott eller en fritidsaktivitet som man aldrig provat för att sedan erbjudas möjlighet att fortsätta i föreningen om man gillar det.

2. Erbjud **aktiviteter i direkt anslutning till skola eller annan mötesplats**

Ett andra alternativ är att bjuda in en eller flera föreningar, i första hand från närområdet, som kommer till platsen där barn och unga finns för att genomföra aktiviteterna. Det kan vara en skola eller en idrottshall nära där barn finns. Aktiviteter kan skapas för en eller flera dagar i veckan beroende på vad barnen vill och vilka förutsättningar som finns. Ett tips är att samverka med fritids på skolan, de möter ofta barn och unga i målgruppen och kan ibland vara tillgängliga under aktiviteten. Om engagemangsguidning bedrivs efter skoldagens slut så fundera över hur barn eventuellt kan ta sig till och från verksamheten.

3. Erbjud att **följa barn och unga** till föreningars ordinarie verksamhet

Ett tredje alternativ är att guida barn till föreningars ordinarie verksamhet. Då fungerar engagemangsguiderna som trygga vuxna som tar barnen från boendet eller skolan till föreningens ordinarie verksamhet och tillbaka hem igen. Här besöker barnen föreningen på hemmaplan vilket är ett större steg än att till exempel delta på föreningsaktiviteter på en skola.

Vad ska arbetet med **engagemangsguidning** bidra till?

SYFTE

→ Att guida barn och unga till en mer meningsfull fritid i organiserad form.

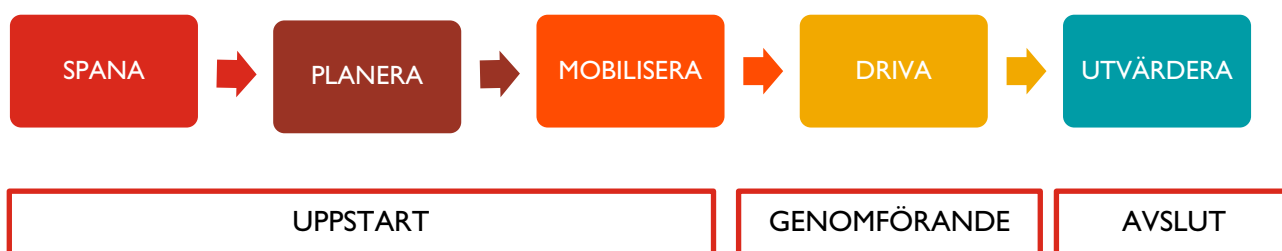
MÅLGRUPP

→ Barn och ungdomar som står längst ifrån engagemang och organiserade fritidsaktiviteter.

MÅL

→ Barn och unga, oavsett bakgrund och uppväxtort, deltar i större utsträckning i organiserade fritidsaktiviteter.

PROCESS FÖR ARBETE MED ENGAGEMANGSGUIDNING

UPPSTART

Innan vi startar igång med engagemangsguidning behöver vi **spana**, **planera** och **mobilisera** så att verksamheten blir så bra som vi vill.

Anledningar till att starta upp engagemangsguidning kan vara flera, till exempel:

- Vi har redan en mötesplats med verksamhet där vi ser ett behov av idrott, rörelse och samarbete med andra föreningar
- Vi har uppmärksammat att alla barn och ungdomar inte har tillgång till meningsfull fritid och vill därför vara med och bidra till det.
- Vi har flera ideella som vill engagera sig i direktverksamhet med barn och unga

Är det några som är intresserade av att starta igång engagemangsguidning på din ort? Kontakta din verksamhetsutvecklare vid regionkontoret och berätta att din lokalförening vill starta igång.

1. Spana

Här under *Spana* tittar vi på vilka behov som finns, vilken målgrupp vi vill jobba med, vilka vi kan samverka med samt vilken plats vi vill utgå från.

Behov

Vi behöver veta om att det finns behov av att guida barn och ungdomar till fritidsaktiviteter.

- Ta reda på om det redan finns engagemangsguider eller motsvarande roller i kommunen och på den plats ni vill jobba.

Målgrupp

Titta till exempel på hur många barn och ungdomar som deltar i föreningslivet? Hur ser barnfattigdomen ut i kommunen? Finns det områden, stadsdelar, skolor eller boenden där vi bedömer att insatser för en meningsfull fritid behövs mer?

- Identifiera vilken målgrupp vi vill jobba med, här har vi en chans att rikta våra insatser för en yngre målgrupp till exempel i låg- och mellanstadiet.

Plats

Finns det en idrottshall, skolgymnasal, matsal eller annan plats tillgänglig?

- Ta beslut om vilken plats insatser ska vara på.

Oavsett hur vi väljer att genomföra engagemangsguidningen, om vi är på en skola eller om vi gör besök hos föreningarna så behöver vi en trygg plats för barnen att utgå från och samlas på.

Samarbetspartners och andra aktörer

Vad gör andra och kan vi samverka tillsammans för att förbättra barns tillgång till fritid? Ta gärna kontakt med socialtjänsten i kommunen eller den del som jobbar med kultur, idrott och fritid. Hitta samarbetspartners, till exempel idrottsförbund, idrottsföreningar, fritidsbanken, kulturföreningar eller fritidsorganisationer som kan driva gratis och öppna aktiviteter.

- Gå igenom vilka kontakter och kompetenser som finns i gruppen. Utnyttja alla kontakter som finns!
- Börja med att fråga de föreningar som finns i direkt anslutning till den plats vi valt.
- Finns det förebilder lokalt i området som är viktiga för barnen? Välj gärna föreningar och personer som är särskilt bra på att nå den målgruppen vi vill jobba med.
- Kom ihåg att matcha föreningarna vi samarbetar med barnens önskemål och intressen (se mer information under *Planera*).

Genom att stärka föreningar i närområdet kan vi också stötta föreningslivet lokalt där barnen finns och på så sätt jobba långsiktigt i området. Runt om i landet finns det dock områden och platser där det kanske inte finns så många föreningar som barnen kan vara engagerade i. Ibland kan långa resvägar vara ett hinder för barn som lever i glesbygd. Undersök vilka lokala aktörer som vi behöver knyta till oss för att lyckas.

2. Planera

Här under *Planera* jobbar vi med att planera för hur vi vill inhämta barns röster, beslutar hur engagemangsguidningen ska gå till, vilken tidsplan och budget vi har, hur verksamheten kan bedrivas på ett barnsäkert sätt, hur arbetet kan bli hållbart och hur vi kan hålla en kickoff.

Under planerafasen, fundera på personliga kontaktnät, styrkor och intressen vi har kopplat till målgruppen – och utgå ifrån detta när vi börjar planera för hur verksamheten ska se ut.

- Gå igenom de tre exemplen som finns under rubriken *Hur kan engagemangsguidning organiseras?* i inledningen och ta beslut om hur vi bäst kan organisera oss utifrån plats och lokala förutsättningar.

Barns delaktighet och inflytande

Enligt Barnkonventionens artikel 12 så har barn rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad. Det här blir särskilt viktigt när vi ska planera för vilka aktiviteter vi vill starta igång. Engagemangsguidning utgår från barns egna intressen och önskemål för vad de vill göra på sin fritid.

“Vi har gjort enkätundersökningar och frågat barnen vilka idrotter de vill ha på skolan. Vi har till 90 procent kunnat tillgodose deras önskemål. Det gör att intresset växer automatiskt”.

(Engagemangsguide i verksamheten D.O.I.T i Malmö)

- Planera för hur vi ska samla in barnens önskemål om vad de vill göra, exempelvis genom klassrumsbesök. Det finns en enkätmall att inspireras av, se bilagan *Enkät – Vad vill barn göra på sin fritid?* Gå gärna igenom enkäten tillsammans med barnen beroende på målgruppens ålder och mognad. Förklara för barnen vad enkäterna ska användas till och hur det kommer gå till när aktiviteterna startar igång. Det kan vara en bra idé att också erbjuda aktiviteter utöver det som barnen själva föreslagit.
- Planera för hur vi under engagemangsguidningen kan låta barn få inflytande över det som planeras och vad som kan göras annorlunda.

UNDBIK VUXENGISSNING!

Barns åsikter styr vad vi ska göra i verksamheten. Det är lätt hänt att vuxna planerar utifrån ett generellt tänk och genom att göra det så kan barn, inte alla, hamna utanför. Ha alltid med de tre perspektiven:

- ✓ **Barnrättsperspektiv:** Barn ses som kompetenta och som rättighetsbärare
- ✓ **Barnperspektiv:** Vuxnas förståelse av barnet och dess behov
- ✓ **Barnets perspektiv:** Barnets egen syn på situationer den berörs av

Tidplanera för en hållbar verksamhet

Planera för en långsiktig och hållbar verksamhet. När vi jobbar med engagemangsguidning är tanken att skapa förändringar för barn över tid. Rädda Barnen vill till exempel att alla barn alltid ska ha tillgång till en meningsfull fritid och inte bara under ett projekt eller under en prova-på-aktivitet. En nyckel är så klart att ta hand om oss själva så att vi orkar vara engagerade. De gäller också våra samarbetspartners som gärna får vara flera olika personer så att allt ansvar inte bara hamnar på en enskild. Förankra gärna arbetet med styrelserna i de samverkande föreningarna.

- Prata gärna redan i början av samarbetet om att det finns en tanke om att det vi gör ska vara hållbart för framtiden och att barnen, om de vill, ska kunna vara med i föreningars ordinarieverksamhet.
- Gör en tidplan – planera in när vi rekryterar ideella, ett datum för kick-off, ett datum för första aktivitet, utvärdering, avslut m.m. Kanske följs skolans terminer så att planeringen passar barns vardag?
- Låt barn få inflytande över processerna i den mån de kan.

Trygg och säker aktivitet tillsammans med andra

Planera för på vilket sätt vi kan skapa en trygg och säker verksamhet för alla. När samarbetspartner är utsedda är förslaget att samla alla för att gå igenom hur verksamheten blir trygg och hur aktiviteterna kan drivas ur ett barnperspektiv.

- Använd mallen för riskbedömning i Tryggare Tillsammans och dela gärna bedömningen med samverkande partners.
- Planera för att ta in medgivande från föräldrar och vårdnadshavare för de barn vi ska jobba med. I mallen för medgivande finns också information om hur Rädda Barnen hanterar GDPR.
- Använd gärna checklistan för en trygg verksamhet för att gå igenom Tryggare Tillsammans för våra samarbetspartners (finns som bilaga).
- Uppmuntra samarbetspartners att genomföra webbutbildning Tryggare Tillsammans eller motsvarande inom High Five för en trygg fritid och idrott.
- Skriv gärna en överenskommelse med våra samarbetspartners (mall finns som bilaga).
- Använd medgivandeblanketter för fotografering av barn (finns som bilaga).

RÄDDA BARNEN OCH GDPR

Läs på medlemssidorna om hur vi ska hantera de personuppgifter vi får in.

Direktlänk: <https://www.raddabarnen.se/medlemssidor/foreningsarbete/gdpr/>

(du behöver inlogg för att komma in på medlemssidorna).

Ekonomi

Enligt Rädda Barnens barnfattighedsrapport så lever 9,3 % barn i Sverige i fattigdom (Barnfattighedsrapporten 2018, Rädda Barnen). Att växa upp i fattigdom har en starkt negativ inverkan på barns möjligheter att tillgodogöra sig sina rättigheter och till goda livschanser. För dessa barn innebär transport, utrustning, matsäck, medlemsavgift och andra omkostnader att möjligheten att ha en meningsfull fritid inte alltid kan tillgodoses. En osäker boendesituation kan också bidra till att det är svårt att delta regelbundet vid en aktivitet på en plats. Detta gör att barn som lever i ekonomisk utsatthet ofta beskriver en känsla av att inte vara omtyckt eller känna sig delaktig i en gemenskap.

För att lyckas med engagemangsguidningen är det därför viktigt att fundera på vilka ekonomiska förutsättningar som finns.

- Hjälp samarbetspartners och föreningar att bli mer medvetna om familjers olika förutsättningar. Till exempel kan 20 kronor varje månad kan var enklare att betala än en större summa på en gång. Oförutsedda utgifter som kommer plötsligt kan också drabba barn och göra att barn hoppar av verksamhet.
- Ett förslag är att söka pengar för att kunna betala lokalkostnader, utrustning och eventuella arvoden för ledare. Det kanske också går att skapa en insamling som kan gå till gratis mellanmål och skjuts till exempel. Många föreningar låter barn och unga prova på en aktivitet en eller flera gånger innan de kräver att medlemskap och att avgifter ska betalas. Föreningar som har aktiviteter för barn kan också söka lokalt aktivitetsstöd från kommunen.
- Ta reda på om utrustning kan lånas från kommunen eller till exempel Fritidsbanken eller liknande.

Ta hjälp av ditt regionkontor för att få tips och idéer kring finansiering och hur andra hinder för barns deltagande kan lösas.

”Så klart alla ska få vara med. Det är ju typ, det viktigaste, men liksom alla kan inte om dem är annorlunda eller inte har pengar kanske.”

(kille 17 år i ett Rädda Barnen projekt)

Tips om enskilda barn inte har råd

- Undersök om det går att få ekonomiskt bistånd från socialtjänsten för fritidsaktiviteter
- Fråga om föreningar kan bidra så alla kan vara med? Finns det till exempel en fond, eller går det att göra ett undantag eller avbetalningsplan?
- Kan Riksidrottsförbundet – SISU Idrottsutbildarna (RF-SISU) i länet bidra?
- Går det att söka stöd från en enskild stiftelse? Här finns en lista: <https://www.hemhyra.se/nyheter/hela-listan-214-fonder-och-stiftelser-som-ger-hjalp-till-behovande/>
- Ta hjälp av Majblomman <https://majblomman.se/sok-stod/sok-har/>
- På några håll i landet finns Fritidshjälpen <https://www.fritidshjalpen.se/>
- Ibland kan Svenska kyrkan stötta <https://www.svenskakyrkan.se/ekonomiskt-stod>
- Lions har också lokala avdelningar som man brukar kunna söka om bidrag till aktiviteter hos.

Det här kan vi behöva för att starta igång

Beroende på vilket upplägg vi väljer för verksamheten kan vi behöva:

- Samlingsplats/-lokal
- Frukt eller matsäck på aktiviteten (tänk på att deltagandet skall vara kostnadsfritt)
- Utrustning – till exempel musik eller redskap
- Kläder och annat som barnen behöver för att kunna vara med på aktiviteten (om möjligt är det bra om man kan hitta en samverkanspartner så att alla barn kan erbjudas kläder)
- Busskort eller andra transportkostnader för att hämta upp barn som inte kan åka med kollektivtrafik
- T-shirts till alla ideella så att det syns att vi tillhör Rädda Barnen

”Jag hade inga skor, ingen hjälpte mig, mitt familjehem ville inte hjälpa mig och det var pinsamt att fråga tränare och andra.”

Ungdom om att inte ha råd

3. Mobilisera

Här under *Mobilisera* jobbar vi med att rekrytera och introducera nya volontärer som vill jobba med engagemangsguidning för barns rätt till en mer meningsfull fritid.

Beroende på hur lokalföreningen är organiserad rekommenderas att det bildas en arbetsgrupp. Arbetsgruppen som bildas bör ha en kontakt i lokalföreningens styrelse för att ta del av information och få stöd lokalt.

Rekrytera ideella

Som volontär hos Rädda Barnen får människor möjlighet att skapa livsviktiga förändringar för barn. Men engagemanget betyder mycket mer än så. Enligt volontärbyråns rapport från 2020 så är ideellt engagerade människor mindre ensamma, mår bättre och upplever en kraft att påverka samhället i en positiv riktning. Ett ideellt engagemang kan också vara vägen till arbete för många.

Rädda Barnen har samlat mer information om att rekrytera ideellt aktiva på medlemsidorna. Läs här för att få mer information: <https://www.raddabarnen.se/medlemssidor/foreningsarbete/>

Här nedan kommer specifikt information om det ideella uppdraget kopplat just till en meningsfull fritid:

Uppdraget

Det går att engagera sig i barns rätt till en meningsfull fritid på olika sätt. Kanske går det att hitta volontärer som vill engagera sig i direkt möte med barn, någon annan vill samordna aktiviteterna och en tredje vill jobba mer med påverkan och finansiering. Var öppen för att människors tid, engagemang och kunskap ser olika ut.

När vi rekryterar måste det vara tydligt hur många timmar per vecka som vi förväntar oss att personerna lägger ner på uppdraget samt över hur lång tid uppdraget sträcker sig.

För inspiration om hur vi kan formulera en annons för det uppdraget se bilagan "Underlag för rekrytering av volontärer".

Vem?

Rekrytera gärna volontärer från området och platsen där vi vill starta aktiviteterna.

Engagemangsguiderna ska vara förebilder för barnen i området, så att rekrytera någon som själv vuxit upp i området och har ett stort nätverk är en fördel. Det är önskvärt att rekrytera en mångfald av människor som kan bidra med ytterligare språk- och kulturkompetens. Det kan vara bra om volontärerna har ett intresse för idrott och fritid och det är särskilt värdefullt om personen också har kunskap om barns rättigheter eller har erfarenhet av att möta barn.

När vi är igång kan barn och unga själva också fungera som inspirerande engagemangsguider!

Tips var man kan man vända sig för att rekrytera nya ideella för engagemangsguidning

- ❑ Vänd dig till en fritidsgård eller andra barn- och ungdomsverksamheter för att få tips på lämpliga personer
- ❑ Kontakta studenter, idrottslärare, ledare eller andra viktiga förebilder från området
- ❑ Använd gärna volontärbyrån, Facebook eller andra digitala forum för att rekrytera

Innan uppdraget som engagemangsguide börjar måste varje enskild person:

- ✓ uppvisa utdrag från belastningsregistret för styrelsen
- ✓ skriva under Rädda Barnens etiska riktlinjer
- ✓ gå webbutbildningen Tryggare Tillsammans
- ✓ skriva under godkännandeförklaringen för Tryggare Tillsammans

Ett tips är att göra webbutbildningen tillsammans så kan man också hjälpas åt att planera så att verksamheten blir trygg.

Introducera engagemangsguiderna till verksamheten och Rädda Barnen så fort det är möjligt och erbjud basutbildningen *Att möta barn som ideell*, *Att möta barn som varit med om svåra händelser* och *Hållbart engagemang* så fort som möjligt.

4. Driva engagemangsguidning

Nu är det dags att börja genomföra alla de aktiviteterna som vi har planerat för. Genomför engagemangsguidning på något av de sätt som beskrivs i inledningen:

- Erbjudna prova på aktiviteter med utgångspunkt från en förening
- Erbjudna aktiviteter i direkt anslutning till skola eller annan mötesplats
- Erbjudna att följa barn och unga till föreningars ordinarie verksamhet

Kanske går det att variera och se vilket sätt som passar just våra förutsättningar bäst.

Sprid information!

- Berätta för barn och unga, föräldrar, skolpersonal, fritidsgårdar med flera att vi kommer arbeta för att barn och unga får möjlighet att testa nya fritidsaktiviteter och hitta något som de vill göra på sin fritid. Mall för affisch med information om aktiviteterna finns som bilaga.
- Identifiera nyckelpersoner i området så att alla vi vill får information om vad som är på gång.
- Gör en plan för hur vi sprider information på bästa sätt.

Kickoff

En kick off är ett tillfälle innan uppstart av aktiviteterna där vi kan möta målgruppen och eventuellt skapa nya relationer. Man kan till exempel låta barn prova på olika aktiviteter på plats. Första mötet med målgruppen sätter tonen för hur verksamheten kommer vara, så se till att det blir ett riktigt roligt tillfälle för barnen!

Här nedan följer fler tips på vägen för hur verksamheten kan bli bra för alla barn oavsett förutsättningar och tidigare erfarenhet av fritidsaktiviteter.

Att möta barn som varit med om svåra händelser

När aktiviteterna med barnen och föreningarna har startats är Röd Barnens roll att finnas på plats och skapa goda relationer och en social trygghet för barnen i sina nya aktiviteter. Vi kommer att möta barn som alla har med sig olika erfarenheter i sina rygsäckar. Vissa av de barn som vi möter kan ha varit med om eller är med om svåra upplevelser. Det kan röra sig om att barnet har flytt från ett krigsdrabbat land, det kan vara barn som upplevt eller upplever våld inom familjen eller andra saker som har påverkat dem negativt på olika sätt. Det kan också handla om att barnet har en funktionsvariation som påverkar barnets situation. Oavsett bakgrund och vilken situation som barnet befinner sig i så är det viktigt hur vi som vuxna bemöter barnet och ger stöd.

Här är några tips:

- Ge barn stöd att hantera stress, främja en lugn miljö
- Skydda barn från ytterligare svåra upplevelser
- Se varje barn och förmedla hopp
- Underlätta för barn att skapa trygga relationer med andra barn och vuxna

Några tips till samverkande föreningar

- Ha rutiner för hur vi välkomnar nya deltagare, särskilt viktigt för personer som inte varit med i en förening förut.
- Ge alla barn möjlighet att vara med utifrån egna förutsättningar. Tvinga ingen att delta. Det är okej att titta på.
- Låt barn vara med och bestämma och ha inflytande över hur aktiviteterna ska genomföras
- Vissa föreningar har en inkluderingskoordinator som särskilt engagerar sig för att alla barn oavsett förutsättningar ska kunna delta i föreningen.
- Om möjligt, ha ledare från närområdet. Att känna igen sig i en ledare kan göra att man blir mer motiverad och känner sig trygg och välkommen.
- Respektera barn och unga och deras kultur. Ett tips är till exempel att använda en mångkulturell almanacka vid planering av verksamhet, så att alla kan delta på lika villkor.
- Alla barn och föräldrar har inte kunskap om hur det fungerar att vara med i en förening och vilka förväntningar som kan finnas på till exempel en idrottsförälder. Det kan vara bra att förklara oskrivna regler och också vara medveten om familjers olika förutsättningar i sin vardag.

”Jag fick inte spela en gång, för att jag kom försent till en träning, jag visste inte att reglerna var så.”

(16-åring om att börja som ny i en förening)

5. Utvärdera

Att utvärdera och dokumentera verksamheten är minst lika viktig som att genomföra den. Att utvärdera är också ett sätt för Rädda Barnen att säkerställa att det vi genomför är det som barn i området vill att vi ska göra.

Ta gärna hjälp av verksamhetsutvecklare eller regional verksamhetsansvarig för att få stöd i hur vi kan utvärdera våra insatser. Nedan följer några exempel som inspiration.

Deltagarens upplevelse av aktiviteten

Efter varje aktivitet är det bra att ta reda på hur deltagarna känner sig. Det här kan göras på olika sätt: Till exempel kan vi samla alla barn i en ring och ställa några avslutande frågor. Vi kan också använda oss av bilder på känslor eller använda färgglada bollar som barnen får lägga i en korg innan de går hem. Grön boll kan symbolisera att det här var roligt, röd att det var tråkigt eller något som inte var bra osv. Det är bara fantasin som sätter gränser, ta hjälp av barnen! Hur vill de utvärdera aktiviteterna?

”Detta är extra kul för man får spela både med äldre klasser och blandat mellan pojkar och flickor”

(Flicka 11 år i verksamheten D.O.I.T i Malmö)

Räkna och dokumentera

- Dokumentera, det vill säga beskriv vad vi gjorde, samla citat och bilder från våra aktiviteter och räkna antal barn vid varje genomförd aktivitet. Kom ihåg att inte fotografera barn om vi inte fått godkännande från barn och vårdnadshavare.

Utvärdera helheten

- Vid avslut, samla gärna alla som varit med i samarbetet och gör en utvärdering;
- ✓ Har vi nått målet för verksamheten?
- ✓ Vad har vi lärt oss?
- ✓ Hur har samarbetet fungerat?
- ✓ Vilka effekter för barn kan vi konstatera? *Till exempel har barnen mått bra av att röra på sig? Vad säger barnen själva? Vad berättar vuxna nära barnen? Har barnen börjat i någon förening?*
- ✓ Finns det fortsatta behov för vår verksamhet?
- ✓ Om ja, är det något vi behöver ändra till nästa termin? Till exempel behöver vi fler ideella, hitta nya ledare eller föreningar?
- ✓ Har verksamheten varit trygg och säker eller behöver vi göra förändringar?

Central enkät en gång om året

En gång per år skickas en enkät från kansliet till alla lokalföreningar i syfte att kartlägga och uppmärksamma det arbetet som görs runt om i landet.

- Förbered att i den enkäten skriva in hur många barn som kommer per gång, vilket kön, vilken ålder samt vilka effekter verksamheten fått för barn.

Påverkansarbete

Rätten till en meningsfull fritid hanteras i kommunen på flera olika ställen. Vi kan till exempel påverka kommunpolitiker genom att:

- skriva artiklar eller skrivelser i tidningen
- boka möten med politiker för att lyfta identifierade behov
- träffa personer som arbetar inom kommunen och lyfta identifierade behov
- be om att få prata i kommunfullmäktige eller liknande gällande observationer från verksamheten

Att använda kunskaper från direktstödsarbetet i ett påverkansarbete är ett beprövat sätt att arbeta på Rädda Barnen. Bevaka barn och ungas intressen och dokumentera kontinuerligt det som vi uppmärksammar.

AVSLUTNING

Avsluta verksamheten med barnen på ett bra sätt, till exempel genom ett roligt besök på ett lekland eller genomför en utomhusaktivitet tillsammans. Fråga barnen hur de helst vill avsluta tillsammans. Håll gärna avslutningen innan skolavslutningen så att alla barn kan vara med och säga hejdå.

FIRA ERA FRAMGÅNGAR!

BILAGOR

1. Vad vill barn göra på sin fritid? (enkät)
2. Checklista för en trygg verksamhet
3. Medgivandeblankett för aktiviteter
4. Fotomedgivande
5. Överenskommelse Engagemangsguidning
6. Underlag för rekrytering av volontärer
7. Mall för affisch med information om aktiviteterna

KÄLLOR OCH LÄSTIPS!

”Barnfattighedsrapport 2018”, Rädda Barnen, 2018. Rapporten finns att ladda ner som pdf på <https://www.raddabarnen.se/rad-och-kunskap/arbetar-med-barn/barnfattigdom/>

”Idrotten och (o)jämligheten – I medlemmarnas eller samhällets intresse?”, Centrum för idrottsforskning, 2019. Rapporten finns att ladda ner som pdf på www.centrumforidrottsforskning.se

”Ungas rätt till en meningsfull fritid – tillgång, trygghet och hinder”, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor, 2020. Rapporten finns att ladda ner som pdf på <https://www.mucof.se/publikationer/ungas-ratt-till-en-meningsfull-fritid-tillgang-trygghet-och-hinder>

”Pep-rapporten - en heltäckande undersökning av barn och ungas hälsovanor i Sverige”, Generation PEP, 2020. Rapporten finns att ladda ner som pdf på <https://generationpep.se/sv/hur-vi-arbetar/egna-satsningar/pep-rapporten/>

”Ungdomars fritidsaktiviteter – deltagande, möjligheter och konsekvenser”, Alireza Behtoui, Fredrik Hertzberg, Anders Neergaard, 2020.

Siffror och statistik samt annan information om barn och ungas fritid finns samlat på bland annat webbplatsen www.ungidag.se inom området ”Kultur och fritid” samt www.unglivsstil.se

MED ANLEDNING AV SPRIDNINGEN AV SJUKDOMEN COVID-19

- ✓ Håll er uppdaterade om Folkhälsomyndighetens senaste uppdateringar
- ✓ Gör riskbedömningar utifrån Folkhälsomyndighetens rekommendationer
- ✓ Påminn alla om vikten av att tvätta händer och använda handsprit
- ✓ Stanna hemma vid minsta symptom
- ✓ Håll avstånd, cirka 1,5 meter och säkerställ att aktiviteterna går att genomföra utan att ni bidrar till ökad risk för smittspridning
- ✓ Undvik resor i kollektivtrafik
- ✓ Planera så att aktiviteterna genomförs i mindre grupper
- ✓ Skydda riskgrupper från smitta

